

Editörden

Türkiye’de, 2017 yılında gerçekleştirilen Anayasa değişikliği referandumu ile ilk adımlarının atıldığı, 2018 Haziran seçimleri ile de resmen yürürlüğe giren cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi, “başkanlık” ya da “partili cumhurbaşkanı” gibi güncel söylemler eşliğinde yürürlüğe girdi. Parlamenter sistemi sona erdiren bu değişiklik, gerek hukuksal gerek politik açılımları ile oldukça tartışmalı yeni bir dönemi de başlatmış oldu.

Bu sürecin bir yandan devlet yapılanmasında ve yönetim mekanizmalarında yarattığı/yaratacağı değişiklikleri, diğer yandan ise Türkiye’nin toplumsal kurumlarına ve sınıflarına yapacağı etkileri tartışmak oldukça önemlidir. Zira cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin hangi yeni iktidar biçimlerine ve pratiklerine, toplumsal sınıflar alanındaki hangi ilişki ve ihtiyaçlara tekabül ettiğini, bu süreci yöneten aktörlerin niteliği, eğilimleri ve becerilerini göz önünde bulundurmadan, söz konusu sistemin bugününü ve geleceğini tartışmak oldukça zordur. Yeni sistemin işçi sınıfı açısından gündeme getirdiği önemli bir alan da hukuk ve hakların dönüşümüdür. Bu dönüşümü de yukarıda vurgulanan sınıfsal ilişkiler çerçevesinde değerlendirmek önemlidir. Bu nedenle dergimizin bu sayısının temasını *Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi, Hukuk ve İşçi Hakları* olarak belirledik.

Dergimizde bu sayıdan itibaren tema dışı makale ve katkılara da yer vermeye başlıyoruz. Akademik üretimin her alanındaki emek eksenli zengin bir birikimin giderek artıyor oluşu bizi de derginin kapsamını genişletmeye götürdü. Bundan böyle söz konusu birikimi okurlarla buluşturma çabamız tema konularının yanı sıra tema dışı yazılarla da devam edecek.

Dergimizin tema konusu altındaki ilk katkı, Ozan Zengin’in *Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi ve İdari Yapıya Etkisi* başlıklı makalesidir. Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin siyasi ve idari boyutlarıyla incelendiği yazıda, cumhurbaşkanına verilen yetkiler ve Cumhurbaşkanlığı teşkilatlanması ayrıntılarıyla ele alınıyor. Ayrıca yeni sitem ile ABD Başkanlık sistemi

arasında bir karşılaştırma yapılarak, Türkiye'deki düzenlemenin siyasal niteliği ve farklılıkları serimleniyor.

Ezgi Nur Türkoğlu Karacaova tarafından kaleme alınan *İş Hukukunun Dönüşümü ve Dava Şartı Olarak Arabuluculuk* başlıklı ikinci makalemizde ise, yeni sistemde iş hukukunun dönüşümünü ve bu dönüşümün en önemli araçlarından biri olan arabuluculuk mekanizması inceleniyor. Bu mekanizmanın yargı erkine ve iş hukukuna alternatif yeni bir hukuk yaratmakta olduğunu savlayan yazar, söz konusu dönüşümün neoliberal politika setleri ve Türkiye'deki özgün koşullar ile ilişkisine dikkat çekiyor.

Temamız içerisindeki son katkı, Selçuk Ertan'ın 696 Sayılı KHK ile Kamuya Geçen İşçilerin Mali Hakları ve Hukuki Durumu başlıklı yazısıdır. Ertan yazısında, merkezi idare ve yerel yönetimlerde alt işverenler aracılığıyla çalıştırılan işçilerin kamuya geçişlerini düzenleyen yasal çerçeveyi, siyasal niteliği ve işçilere etkisi bağlamında tartışıyor. Yazar, kamuya geçiş sürecinde ortaya konan hükümlerin, işçilerin toplu sözleşme hakkını askıya aldığını belirterek bu durumun Anayasa ve uluslararası sözleşmelere aykırılığını vurguluyor.

Dergimize tema dışı katkılar da oldukça zengin ve çeşitli. Bunlardan ilki, Orkun Saip Durmaz ve Ömer Furkan Özdemir tarafından kaleme alınan *Türkiye'de Sınıflar Mücadelesinin İdeolojik Boyutları ve Alt-İşverenlik Sisteminin Geleceği Üzerine Bir Tartışma* başlıklı makale. Yazarlar alt-işverenlik sisteminin, sınıflar mücadelesinin ideolojik boyutlarıyla olan ilişkisini ortaya koyuyor ve 4857 sayılı yasanın hükümlerini bu bağlamda inceliyor. Makaledenin yaslandığı temel sav, çalışma ilişkilerini düzenleyen mevzuatın salt hukuki bir niteliğinin olmadığı, aynı zamanda sınıflar arasındaki ideolojik mücadelenin de bu mevzuata etkide bulunduğudır.

3008 Sayılı İş Kanunu'ndan 931 Sayılı İş Kanunu'na: Türkiye'de Bireysel İş Hukukunun Kurumsallaşması başlıkla makalesinde Ömer Ceylan, 1936 tarihli 3008 Sayılı İş Kanunu ile 1967 tarihli 931 Sayılı İş Kanunu'nun bir karşılaştırmasını bireysel iş hukuku ekseninde gerçekleştiriyor. Her iki kanunun da kendi dönemlerinin özelliklerini yansıtması nedeniyle Türkiye'de bireysel iş ilişkilerinin evrilişini izlemede anlamlı olduğunu vurgulayan yazar, 1967 tarihli kanunun sanayileşme hamlesi içerisinde hem işçi sınıfını denetleme amacına hizmet ettiğini hem de bireysel iş hukukunun oluşmasında önemli bir yeri olduğunu belirtiyor.

Ece İrem Özkan ve Aytül Ayşe Cengiz tarafından kaleme alınan bir sonraki makalemiz, prekerleşme olgusunu yerel gazeteciler üzerinden inceliyor. *Prekerleşen Meslekler İçerisinde Gazeteciliğin İzdüşümü: Eskişehir'de Yerel Gazeteciler Üzerine Bir İnceleme* başlıklı makalede yazarlar, prekerleşmenin gazetecilik alanındaki yapısal niteliklerini ve bunun gazeteciler tarafından nasıl deneyimlendiğini sahadan görüşmelerle inceliyorlar. "Prekaryaya" kavramı ekseninde yapılan tartışmada, gazetecilerin, kendilerini "yeni bir sınıf olarak prekaryaya" dahil his-

setmek yerine güvencesizleşen, giderek ürettiğine yabancılaşan ve prekerleşmekte olan bir işgücü olarak karşımıza çıktıkları ifade ediliyor.

Marx'ın Üretken ve Üretken Olmayan Emek Ayrımının Beyaz Yakalı Emegın Kategorileştirilmesinde Önemi başlıklı makalesinde Nevzat Evrim Önal, kapitalist üretim biçimi dahilinde, sermayenin yeniden üretim döngüsü içerisinde rol üstlenen beyaz yakalı emegın durumunu, üretken olan ve olmayan emek tartışması içerisinde ele alıyor. Üretken olan-olmayan emek kategorizasyonun, beyaz yakalıların incelenmesinde kafa ve kol emegi ayrımından daha işlevsel ve açıklayıcı olduğunu savlayan yazar, beyaz yakalı emegın çoğunlukla üretken olmayan emek biçimleri altında bulunduğunu ifade ediyor. Yazının temel vurgusu ise, üretken olan ve olmayan emek biçimlerine sahip sınıf kesimleri arasında, tarihsel çıkarlar itibarıyla bir farklılaşma bulunmadığıdır.

Jebağı Canberk Aydın ve Gülbiye Yenimahalleli Yaşar *Hastanelerde Çalışan Taseron İşçilerin Sendikaya Bağlılıkları* isimli makalelerinde sağlık sektöründe sendika üyesi olan ve dışarıdan hizmet alımı kapsamında çalışan işçilerin sendikaya bağlılık durumlarını inceliyorlar. İşçilerin sosyo-demografik özellikleri ile sendikaya bağlılık düzeyleri arasında nasıl bir ilişki olduğunu sorgulayan yazarlar, sendikaya sadakat, sendikaya karşı sorumluluk, sendika için çalışmaya isteklilik ve sendikalılığın önemine inanma gibi boyutlarda sosyo-demografik özelliklere göre ciddi farklılıklar bulunduğunu ortaya koyuyor.

Son makalemiz ise Gözde Toprakçı Alp ve Mete Kaan Namal'a ait. *Toplumsal Cinsiyet Bağlamında Türkiye'deki Sendikacılığın Mevcut Durumu: Antalya İli Örneği* isimli çalışmalarında yazarlar, Türkiye'de hakim olan erkek egemen sendikal örgütlenme içerisinde kadınların durumlarını ve sendikalarla ilişkilerini ele alıyorlar. Sendikalardaki kadın yönetici ve üyelerle yapılan saha araştırmasının bulgularına dayanan makalede, kadınların, kendilerine atfedilen toplumsal rol ve sorumluluklar nedeniyle yalnızca istihdam ve işgücüne katılım oranlarının değil, aynı zamanda sendikal faaliyetlere katılımlarının ve temsiliyetlerinin de düşük olduğu tespiti yapılıyor. Yazarlar makalede, bu durumla mücadele edilebilmesini sağlayacak kimi çözüm önerileri de geliştiriyorlar.

Derginin Forum bölümünde, geride bıraktığımız 1 Mayıs'ı selamlamak üzere dünyada ve Türkiye'de 1 Mayıs'ın gelişimi ve anlamı üzerine bir deneme yer alıyor. Çağdaş Küpeli tarafından kaleme alınan yazıda ayrıca, Meşrutiyet döneminden bugüne Türkiye'de 1 Mayıs kutlamalarının seyri ve günümüzdeki durumu serimleniyor.

Değini bölümünde Aslı Aydın, 43. *İktisatçılar Haftası* etkinliğini değerlendiriyor. Aydın, yazısında ciddi bir krizi yaşadığımız bugünlerde, kriz temasıyla gerçekleşen İktisatçılar Haftası etkinliğinin anlamı ve önemini vurguluyor. İktisatçılar Haftası'nın, bugün Türkiye'de politik iktisadın bağımsız olarak tartışıldığı en önemli platformlardan birini temsil ettiğini ifade eden yazar, geçmişten bugüne

süregelen etkinlikleri ve temalarını da kronolojik olarak bizlere sunuyor.

Kitap Eleştirisi bölümünde ise Emre Canpolat, Bertell Ollmann'ın *Yabancılaşma: Marx'ın Kapitalist Toplumdaki İnsan Anlayışı* adlı kitabını değerlendiriyor. Canpolat, Ollman'ın kitabının Marx'ın yabancılaşma teorisi hakkında Türkçede yer alan en yetkin çalışma olduğunu vurgulayarak, günümüzdeki insanın çelişkilerini ele alma ve anlamaya dönük çaba için olduğu kadar, Marksist ekol içindeki tartışmalar için de oldukça önemli bir başucu kaynağı olduğunu belirtiyor.

Türkiye'deki son gelişmeler ışığında mücadele ve umudu güçlendirecek yeni bir döneme başlarken, gerek tema konumuz gerekse tema dışı yazılarımızla oldukça zengin ve nitelikli bir sayı tasarlamaya çalıştık. Bu süreçte bizlere çalışmaları ve değerlendirmeleriyle katkı sunan tüm yazarlara ve hakemlere teşekkürlerimi sunuyorum, herkese verimli okumalar diliyorum.

Aralık ayında yeni sayımızla buluşmak dileğiyle,

Prof. Dr. Gamze Yücesan-Özdemir